

Nr 262.

Av herr **Ericson, Oscar**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m.*

I propositionen nr 116 till årets riksdag angående omorganisation av det högre skolväsendet har Kungl. Maj:t uttalat den meningen, att samtliga kommunala mellanskolor, vilka under läsåren 1920—1927 haft ett genomsnittligt lärjungeantal överstigande 100, skulle övertagas av staten som statsläroverk. Ehuru ett trettiotal kommunala mellanskolor fylla kravet i berörda hänseende, har emellertid Kungl. Maj:t föreslagit, att endast 7 av dessa omedelbart skola övertagas av staten.

Oaktat vi till fullo beakta det sparsamhetskrav, som ligger till grund för denna inskränkning i antalet skolor, som rätteligen borde ombildas till statsläroverk, ha vi dock velat fästa riksdagens uppmärksamhet på Tranås kommunala mellanskola i Jönköpings län, som dels har ett lärjungeantal vida överstigande det i propositionen stadgade minimiantalet av 100, och som dessutom är av relativt gammalt datum. Därtill kommer att skolan är synnerligen välbelägen i förhållande till omkringliggande samhällen och befolkningcentra. Inom Tranås snabbt framåtgående samhälle gjorde sig tidigt ett behov gällande att få till stånd en skola för barn, som lämnat folkskolan, och som av en eller annan anledning önskade erhålla fortsatt skolutbildning. Gång efter annan startades i detta syfte privata skolföretag, som dock kämpade med stora svårigheter för sin existens. År 1902 bildades Tranås Läroverksförening, som hade till ändamål att understödja en vid den tiden i samhället arbetande privat skola. Så uppkom Tranås samskola, vilken år 1906 ombildades till 3-klassig högre folkskola. Efter det statsmakterna år 1909 givit kommunerna rätt att upprätta kommunala mellanskolor, ombildades den högre folkskolan, som nu var 4-klassig, till kommunal mellanskola år 1913.

Elevantalet var den första terminen 76. Sedan dess har denna siffra så gott som oavbrutet ökats, vilket framgår av nedanstående tablå:

Höstterminen	1914	79 elever
„	1915	70 „
„	1916	76 „
„	1917	74 „
„	1918	99 „
„	1919	126 „

Höstterminen	1920	137	elever
„	1921	148	„
„	1922	153	„
„	1923	134	„
„	1924	145	„
„	1925	130	„
„	1926	144	„ .

Detta elevantal hade sannolikt ytterligare stegrats under de sista åren, om ej de otillräckliga lokaler, över vilka skolan förfogar, lagt hinder i vägen för fortsatt utökning.

Vid skolan äro anställda 4 ordinarie och 3 e. o. ämneslärare med full tjänstgöring samt 6 tim- och övningslärare.

Tranås stad utgör centrum för en ganska tätbefolkad bygd i norra Småland och södra Östergötland. Både norr och söder om Tranås ha vid stambanans stationer ganska stora samhällen uppstått. Tack vare goda kommunikationer kunna elever bosatta i dessa samhällen och omkringliggande landsbygd med fördel begagna sig av skolan i Tranås, något som i stor utsträckning också äger rum. Av skolans 144 elever höstterminen 1926 voro ej mindre än 39 från kommuner utanför Tranås, exempelvis voro 14 elever hemmahörande i Boxholms brukssamhälle i Östergötland.

Avståndet från Tranås till närmaste statsläroverk är ganska avsevärt. Tranås är beläget på en punkt, där avstånden till Linköping, Jönköping och Eksjö äro ungefär lika stora. Visserligen har i annan motion, som väckts vid årets riksdag, yrkats, att Nässjö kommunala mellanskola skulle ombildas till en statens realskola, men även om detta krav skulle vinna beaktande, kvarstår ändock ett oförminskat behov av en dylik läroanstalt i Tranås. Båda dessa kommunala mellanskolor — Nässjö såväl som Tranås — förete en jämn och ökad elevtillströmning och ha båda, som förut påpekats beträffande Tranås, för länge sedan överskridit det minimiantal av lärjungar, som i kungl. propositionen förutsattes för statens övertagande av dylika skolor. Med hänsyn tagen såväl till länets folk-mängd som till den stora utsträckning i ytvidd, som kännetecknar Jönköpings län, synes det som om starka skäl talade för att förutom de befintliga läroverken i de gamla städerna Jönköping och Eksjö ytterligare någon statens realskola upprättades i en eller annan av länets nya, hastigt uppväxande städer, och anse vi att i sådant fall Tranås i främsta rummet bör ifrågakomma såsom varande beläget relativt långt från både nuvarande och för framtiden föreslagna statsläroverk. Dessutom har, som redan förut påpekats, Tranås samhälle redan på ett tidigt stadium offrat icke obetydligt för att skapa en högre skolundervisning. Tranås stads kostnader för kommunala mellanskolan uppgå för innevarande budgetåret till över 14,000:— kronor. Även om staten komme att övertaga skolan finge staden vidkännas betydande kostnader för dess upprätthållande. Men utom det att dessa utgifter hölles inom en begränsad ram vore ett förstatligande tvivels-

utan av största nytta för skolan själv. Både nuvarande och förutvarande lärare ha på ett förtjänstfullt sätt genom plikttroget och intresserat arbete fört skolan framåt, och det är av största vikt, att även för framtiden en högt kvalificerad lärarekår bibehålles vid skolan. Den här ifrågasatta ombildningen till statsläroverk torde i särskilt hög grad betrygga en dylik utveckling.

Med stöd av vad ovan anförts få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte, under förutsättning av bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 116, besluta sådan ändring i densamma, att bland de kommunala mellanskolor, vilka föreslås till övertagande av staten från den 1 januari 1928 såsom samrealskolor, måtte upptagas även Tranås kommunala mellanskola.

Vidare hemställes att andra särskilda utskottet måtte företaga de förändringar i propositionens anslagssummor, som ett bifall till motionen kan föranleda.

Stockholm den 18 mars 1927.

Oscar Ericson.

I motionens syfte instämma :

Erik Abrahamsson.

Ivar Pauli.

J. W. Spens.

